

ÄHTÄRIN KAUPUNGIN KONSERNIOHJE

Sisällys

1.	Konserniyhteisön määrittely	3
2.	Kaupungin omistajapolitiikan kokonaisuus.....	3
3.	Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	3
4.	Soveltamisala	4
5.	Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	5
6.	Konserniohjeen sitovuus	5
7.	Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako	5
	___Konserniohjaus ja sopimusten hallinta	5
	___Konsernijohto.....	6
	___Konsernijohdon tehtävät ja toimivallan jako	6
	___Sopimusten hallinta.....	6
8.	Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu	6
	___Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen.....	7
9.	Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen	8
10.	Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa	8
11.	Konsernin sisäiset palvelut.....	10
	___Konsernin sisäiset hankinnat.....	10
	___Kunnan toiminta markkinoilla	10
	___Riskienhallinta ja tietoturvapoliittika.....	11
	___Konsernipalvelut	11
	___Rahoitus, sijoittamien ja takauksen antaminen.....	11
	___Henkilöstöpolitiikka.....	13
12.	Kaupungin tytäryhtiöiden hallitusten kokoonpano ja nimittäminen.....	13
13.	Kaupungin tytäryhtiöiden hyvä hallinto- ja johtamistapa.....	13
14.	Tiedottaminen konsernia koskevissa asioissa	14
15.	Kuntakonsernin tarkastus	14
	___Tilintarkastus	14
	___Tarkastuslautakunta.....	15
	___Sisäinen tarkastus.....	15
16.	Ohjeen voimaantulo.....	15

1. Konserniyhteisön määrittely

Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä tässä laissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätöön.

2. Kaupungin omistajapolitiikan kokonaisuus

Ähtärin kaupunkikonsernin tavoitteena on turvata kaupungin pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa pääoman käyttöön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuus, ennakoitavuus sekä pääomien käytön tehokkuus.

Ähtärin kaupunkikonserni on kokoluokkaansa suhteutettuna iso ja monisisältöinen. Huomion arvoista on se, että konsernin yhtiöillä on peruspalveluiden tuottamisen ja/tai elinvoiman vahvistamisen näkökulmasta tarkasteltuna keskeinen merkitys.

3. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Konserniohje on yleisohje, jonka tarkoituksena on edistää yhteisen näkemyksen muodostumista ja kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamista koko konsernin tasolla. Kuntakonserni on määritelty kuntalain 6 § (410/2015). Konserniohjeella pyritään kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin tytäryhteisöistä saaman tiedon laadun parantamiseen ja molemminpuolisen tiedonkulun tehostamiseen. Konserniohjeen tarkoituksena on tukea kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisin periaattein.

Lähtökohtana Ähtärin kaupungin konserniohjeelle ovat kaupunginvaltuuston hyväksymä kaupunkistrategia ja omistajapoliittiset linjaukset. Perusedellytyksenä asetetuille tavoitteille ovat toimiva yhteistyö ja neuvotte-
lukulttuuri kaupunkikonsernissa.

Kaupungin konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuuteen huomioon ottaen. Lisäksi konserniohjeen tavoitteena on kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen, kaupungin yhteisöstä saaman tiedon laadun parantaminen ja tiedonkulun tehostaminen.

4. Soveltamisala

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kaupungilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta. Kaupungin kaupunkikonserniin kuuluvat seuraavat kaupungin määräysvallassa olevat yhteisöt:

- Ähtärin Teollisuuskiinteistöt Oy	100 %
- Kiint. Oy Ähtärin Blue Building	100 %
- Kiint. Oy Ouluvesi	100 %
- Kiint. Oy Ähtärin Vuokralat	100 %
- Ähtärin Energia ja Vesi Oy	100 %
- Ähtärin Matkailu Oy	84,2 %
- Ähtärin Eläinpuisto Oy	99,0 %
- Snowpanda Resort Ähtäri Zoo Oy/Ltd	99,0 %
- Hotelli Mesikämmen Oy	99,0 %
- Ähtärin Liikunnan Tuki Oy	90,2 %
- Ähtärin Zoo Resort Oy	89,42 %
- Moksunniemi Oy	99,24 %
- Pirkanpohjasäätiö, jäsen	

Kunnan osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §: ien tarkoittamaa omistusyhteisyri-
tystä ja osakkuusyri-
tystä. Kunnan osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat yhteisöt:

- As. Oy Alataival	32,4 %
- Kiint. Oy Ähtärin Sairaalanmäki	29,0 %

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

- Eskoon sosiaalipalvelujen ky	3,96 %
- Etelä-Pohjanmaan Liitto	3,82 %
- Etelä- Pohjanmaan sh-piirin ky	5,61 %
- Kuusiokuntien sosiaali- ja terv. kuntayhtymä	19,33 %
- Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	4,61 %

5. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy valtuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kaupungin tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kaupungin määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

6. Konserniohjeen sitovuus

Kuntakonsernissa hyväksytyt konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kaupunki ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kunnan yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konsernijohtolle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

7. Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako

Konsernijohto, konsernijohtoon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kaupungin hallintosäännössä (luku 4 alla).

Konserniohjaus ja sopimusten hallinta

Ähtärin kaupunkikonsernin muodostavat kaupunki ja sen tytäryhteisöt. Tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kaupungilla on kirjanpitolain mukaisesti määräysvalta. Kaupunkikonserniin kuuluvat myös ne kuntayhtymät, joissa Ähtärin kaupunki on jäsenenä.

Konsernijohto

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja mahdolliset kaupunginhallituksen/kaupunginjohtajan erikseen nimeämät viranhaltijat.

Konsernijohtoon tehtävät ja toimivallan jako

Kaupunginhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä,
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
3. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon,
4. antaa valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä
5. seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä ja tekee niiden perusteella tarvittaessa omistajaohjauksellisia toimenpiteitä
6. vastaa tytäryhteisöjen hallitusten nimitysprosessista
7. nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin
8. nimeää yhtiökokousedustajat, mikäli kaupunginjohtaja ei toimi yhtiökokousedustajana ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

Kaupunginhallituksen/kaupunginjohtajan erikseen nimeämien viranhaltijoiden tehtävänä on aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

Sopimusten hallinta

Kaupunginhallitus vastaa sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä, antaa tarkemmat ohjeet sopimushallinnasta sekä määrää sopimusten vastuuhenkilöt toimialallaan.

8. Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kaupunkistrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tulok-

sena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kaupungin talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kaupunkikonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kaupungille sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevasta konserni- ja yhtiöjärjestelystä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohtoon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Kaupungin tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten kaupungille osavuosikatsaukseen raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittämisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohtolle.

Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitotapaa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kaupungille tiedot konsernitalinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitalinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

Konserniraportoinnin osalta kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön tulee toimittaa konsernijohtolle:

- toimintasuunnitelmat ja talousarviot
- tilinpäätökset, toimintakertomukset, tilintarkastuskertomukset
- osavuosikatsaukset/välitilinpäätökset

- kokouksien esityslistat ja pöytäkirjat
- yhteisön toiminnan ja tuloksen seurantaraportit
- muut konsernijohdon erikseen pyytämät asiakirjat.

Em. mainitut asiakirjat tulee toimittaa konsernijohdon pyytämässä muodossa ja hänen antamansa aikataulun mukaisesti.

Ähtärin kaupungin konsernijohto, tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ja -hallitusten puheenjohtajat sekä kaupunginvaltuuston ja-hallituksen puheenjohtajat kokoontuvat ennen talousarvion ja tilinpäätöksen valmistelua konserniohjaukseen sekä muutoinkin tilanteen sitä vaatiessa. Lähtökohtaisesti konsernijohdon ja tytäryhtiöiden johdon kokoontumisia ohjaa suunnitelmallisuus ja säännönmukaisuus. Kokoontumiset voidaan pitää myös yhtiökohtaisesti.

9. Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kaupungin luottamushenkilöllä on oikeus saada kaupungin viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti konsernijohdolle.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettävien asiakirjojen osalta luottamushenkilöltä voidaan pyytää kirjallinen kuittaus siitä, että hän on vastaanottanut salassa pidettäviä tytäryhteisöä koskevia asiakirjoja.

10. Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Yhteisön hallituksen on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen konsernijohdon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kaupunkistrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen

- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn haakeutuminen. Kunta ratkaisee itse, mitä palveluja järjestetään keskitetysti konsernin sisäisinä palveluina. Tällaisia sisäisiä palveluja ovat usein erimerkiksi rahoitus- ja sijoitustoiminta (ml. konsernitilijärjestelmä), maksuliikenteen hoito, hankinnat, vakuuttaminen, henkilöstöhallinto, taloushallinto ja tietohallinto. Konsernin keskitettyjen toimintojen järjestämisen periaatteista ja toimintavoista on perusteltua ohjeistaa konserniohjeessa, sillä keskitettyjen palveluiden kilpailukykyisellä ja laadukkaalla järjestämisellä voidaan saavuttaa konsernille huomattavia toiminnallisia ja taloudellisia etuja sekä hallita riskejä. Tuloksellisen toiminnan lähtökohta on yhteinen valmistelu tytäryhteisöjen kanssa.

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan ja/tai tytäryhtiön toimitusjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekuelimellä, vaikka kaupungin ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

11. Konsernin sisäiset palvelut

Konsernin sisäiset hankinnat

Hankintalain mukaan kuntien lisäksi myös kuntien määräysvallassa oleva yhteisö voidaan katsoa hankintalain tarkoittamaksi hankintayksiköksi, jonka tulee kilpailuttaa omat hankintansa hankintalain mukaisesti. Edellytyksenä kunnan määräysvallan lisäksi on se, että yhtiö on perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta. Tarkemmat ohjeet ovat Ähtärin kaupungin hankintaohjeessa, jotka koskevat koko konsernia. Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tulee hyödyntää kaupungin asiantuntemusta. Tytäryhteisöille voidaan tarvittaessa antaa sitovia ohjeita/määräyksiä sisäisten palvelujen (mm. tukipalvelut kuten hallinto, taloushallinto, tietohallinto ja tilapalvelut) käytöstä, mikäli se katsotaan konsernin kokonaisedun näkökulmasta tarpeelliseksi. Ähtärin kaupungin omistaman yhtiön tulee kilpailuttaa hankintansa ja osallistua yhteishankintoihin kaupunginhallituksen päättämällä tavalla. Kaupunkikonsernin hankinnat ja omaisuuden luovutus on suoritettava hyvää hallintotapaa noudattaen. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajilta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa suorittaa kaupungin hankintojen yhteydessä eikä käyttää kaupungin hankintasopimuksia omaksi edukseen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankintojen valmisteluun tai päätöksentekoon.

Hankintalain uudistuksen myötä kaupungin sidosyksiköiden väliset hankinnat sekä myös sidosyksikön mahdollisuus hankkia emokaupungiltaan tuli mahdolliseksi, joten yhteisiä palveluita voi tuottaa paitsi omistaja-kaupunki myös joku kaupungin omistamista yhtiöistä. Tämä on kuitenkin huomioitava esimerkiksi kaupungin ja sen sidosyksikön välisessä sopimuksessa, jossa määritellään tehtävät, joita sidosyksikön tulee omistajalleen tuottaa.

Konsernin hankinnat on mahdollista kilpailuttaa yhtenä kokonaisuutena tai esimerkiksi siten, että kaupungin määrittelee, että konserniohjauksen kautta myös sen omistuksessa olevat yhtiöt tulevat käyttämään kaupungin kilpailuttamaa hankintasopimusta. Tämä onkin tiettyjen hankintakokonaisuuksien osalta suositeltavaa.

Kunnan toiminta markkinoilla

Kuntalain 126 §:n mukaan kunnan hoitaessa 7 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla, sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Siitä, milloin kunnan ei katsota toimivan kilpailutilanteessa markkinoilla säädetään 126 §:n 2 momentissa.

Kuntalain mukaan markkinaperusteisella hinnoittelulla tarkoitetaan sitä hintatasoa, jonka suuruisiksi vastaava yksityinen toimija hinnoittelisi palvelut. Markkinaperusteinen hinnoittelu ei kuitenkaan tarkoita pelkästään

hinnoittelua markkinoilla vallitsevan hintatason mukaisesti, vaan kyse on hintojen vertailun sijaan pikemminkin kustannuspohjaisesta tarkastelusta. Kunnan markkinoilla kilpailutilanteessa tarjoamien palveluiden tuottojen on katettava toiminnalle kohdistettavissa olevat kustannukset ja kohtuullinen tuottovaatimus toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Hinnoittelussa on otettava huomioon toiminnasta saatavat tulot, tuotannon muuttuvat kustannukset, tuotantoon kohdistettavissa oleva osuus kiinteistä kustannuksista, investointeihin liittyvät poistot ja rahoituskulut sekä kohtuullinen tuotto toimintaan sitoutuneelle pääomalle.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo myös markkinaehtoisen hinnoittelun toteutumista yhtiöittämisvelvollisuutta koskevissa kuntalain 127 §:n tarkoittamissa poikkeustilanteissa. Edellä mainitun sääntelyn tarkoituksena on muun muassa varmistaa, ettei kunnan toiminta vääristä kilpailua silloin kun se kuntalain 127 §:ssä tarkemmin määriteltyjen poikkeuksien perusteella tuottaa palveluita kilpailutilanteessa markkinoilla omana toimintanaan. Tämän vuoksi kunnan tulee etukäteen varmistautua mm siitä, että sen tuottamat tukipalvelut omalle tytäryhteisölleen ovat hinnoiteltu kuntalain 128 §:n tarkoittamalla tavalla markkinaperusteisesti. Samoin on meneteltävä, jos kunta vuokraa toimitiloja kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille.

Riskienhallinta ja tietoturvapoliittika

Kaupunkikonsernin riskienhallinnassa on noudatettava yhtenäisiä toimintaperiaatteita sekä riskien vakuuttamisessa, että omavastuuosuuksissa. Tytäryhteisöjen tulee noudattaa soveltuvin osin kaupungin tietoturvapoliittikkaa ja tietoturvasta annettuja ohjeita.

Konsernipalvelut

Kaupunki tuottaa keskitetysti muille konserniyhteisöille mm. talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita, tietohallinnon palveluita sekä toimitila- ja kiinteistö- ja huoltopalveluita. Konsernipalveluissa huomioidaan hankintalainsäädännön asettamat reunaehdot ja rajoitukset. Palveluiden hinnoittelussa noudatetaan voimassaolevaa lainsäädäntöä.

Rahoitus, sijoittamien ja takauksen antaminen

Konsernitasolla pyritään yhteisöjen yhteistyöllä parhaaseen mahdolliseen tulokseen ja taloudelliseen hyötyyn. Tytäryhteisöllä on velvollisuus hyvissä ajoin aloittaa neuvottelu konsernijohdon kanssa rahoitus-, kassavirta-, otto- ja antolainauksia varten. Sopimusajat, tiliehdot tms. saatetaan kaupunkiemon kanssa yhdenmukaisiksi ja kilpailukykyisiksi kaikissa tytäryhteisöissä. Tytäryhteisöt järjestävät rahoituksensa yhteistyössä kaupungin kanssa.

Kaupungin kannalta merkittävien tytäryhteisöjen on järjestettävä sijoitustoimintansa yhteistyössä kaupungin kanssa. Tytäryhteisöjen on neuvoteltava kaupungin konsernijohtoon kanssa kassavarojen sijoitustoiminnasta, koska sijoitukset ovat kertaluonteisia ja sisältävät erityispiirteitä, johon konserniohjeessa ei voida varautua. Sijoitusten onnistumisesta vastaa ensisijaisesti tytäryhteisön päätösvaltainen toimielin.

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa. Lisäksi takauksia ja lainoja myönnettäessä tulee ottaa huomioon valtiontukisäännökset ja edellä mainittu kilpailulain 4 a luvussa määritelty kilpailuneutraliteettia koskeva sääntely.

Tytäryhteisö ei ilman kaupunginhallituksen lupaa voi myöntää takauksia tai käyttää omaisuuttaan vakuutena.

Kaupunkikonsernissa voidaan käyttää konsernitiliä.

Kaupunkikonsernin lainanoton koordinointi, maksuvalmiuden ylläpitäminen ja kassavarojen sijoittaminen voidaan toteuttaa eri tavoin. Tällaisia ovat esimerkiksi rahalaitoksen kanssa perustettava konsernitilijärjestelmä tai ns. konsernipankki, jossa keskinäinen lainaus järjestetään konsernin sisäisesti. Kassavarojen sijoittamisessa ei ole varsinaisesti kyse konsernin sisäisestä palvelusta, vaan kyse on kassaylijäämän sijoittamisesta tuottavasti ja turvaavasti siten, että kaupungin ja konserniyhteisön maksuvalmius on riittävä. Konsernitilijärjestelmässä konsernin varat keskitetään yhdelle pankkitilille. Kaupungilla ja tytäryhteisöillä on jokaisella omat yksikkötilinsä oman maksuliikkeensä hoitoon. Kaupunkikonserni voi lainata tytäryhtiön yksikkötilin kassavaroja. Tytäryhteisö voi myös olla velkaa konsernille. Konserniohjeessa tai erillisessä ohjeessa voidaan antaa yksityiskohtaisempia ohjeita konsernitiliin liittymisestä, korosta ja mahdollisista luottolimiteistä. Tytäryhteisön velvoittaminen sisäiseen lainaukseen konserniohjeessa tulee kysymykseen vain, ettei osallistuminen ole muuta rahoitus- tai sijoitusvaihtoehtoa epäedullisempaa. Kuntakonsernin kokonaisuus on kuitenkin usein hyödyttävissä myös tytäryhteisön eduksi. Konsernitilin tarkemmista ehdoista sovitaan yhtiökohtaisesti. Konsernitilijärjestelmää käyttöönotettaessa tulee ottaa huomioon kuntalain 129 §:n säännökset lainan antamisesta ja vastavakuuksista lainaa myönnettäessä.

Henkilöstöpolitiikka

Kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen on noudatettava kaupungin henkilöstöpolitiikan linjauksia ja periaatteita. **Merkittävistä ja laajakantoisista henkilöstöön liittyvistä asioista on aina etukäteen neuvoteltava konsernijohtajan kanssa.** Koulutus- ja henkilöstöpalvelujen järjestämisessä tehdään yhteistyötä konsernitasolla.

Harkinnanvaraisten työsuhteen ehtojen myöntämisessä tytäryhteisöjen on noudatettava kaupungin käytäntöjä. Henkilöstön hankinnassa tulee huomioida konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet ja mahdollisuudet. Tarvittaessa em. asioiden valmisteluvaiheessa on hankittava kaupunginjohtajan kannanotto.

Toimitusjohtajan valinnassa on kuultava konsernijohtoa.

Tytäryhteisöjen tulee ratkaista mahdollisuudet noudattaa kaupungin kanssa yhtenäisiä linjauksia työnantajayhteisöön kuulumisen ja eläkevakuutusyhteisöön kuulumisen osalta.

12. Kaupungin tytäryhtiöiden hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Hallintosäännössä (19 §) määritelty toimielin kaupunginhallitus, päättää hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallitukseen. Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tasa-arvolain 4a §:n mukaisesti eo:sta voidaan perustellusti erityisistä syistä poiketa. Erityinen syy voi olla esim. se, että jollakin erityisalalla on vain nais- ja miesasiantuntijoita. Tytäryhteisöjen hallitukseen nimetään kaupunkikonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kaupunkikonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua. Kuntaenemmistöisessä yhtiössä, jossa on myös yksityisiä omistajia ja joilla on edustajia yhtiön hallintoelimissä, tasapuolisuusvaatimus kohdistuu vain kuntaa tai kuntia edustaviin jäseniin.

Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

13. Kaupungin tytäryhtiöiden hyvä hallinto- ja johtamistapa

Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kaupunkien omistuksia hoidetaan taroituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuutena turvaten.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan ohjeen hyväksyy hallintosäännössä määritelty toimielin ja tytäryhteisöjen hallitukset.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee tutustua kaupungissa ja tytäryhteisön hallituksessa hyväksytyyn ohjeeseen ja noudattaa sitä hallitustyöskentelyssään. (Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia hallituksessa hyväksytyyn ohjeen antamisesta uudelle toimitusjohtajalle ja uusille hallituksen jäsenille heidän tultua valituksi tehtävään).

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje ohjaa myös yleisohjeena kuntaa yhtiökokouksessa edustavia ja muita kunnan puolesta omistajaohjausta käyttäviä.

14. Tiedottaminen konsernia koskevissa asioissa

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kaupungin on tiedotettava kaupungin toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kaupungin toiminta käsittää kaupungin ja kaupunkikonsernin kaupungin osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Tytäryhteisön on informoitava emokaupunkia sekä konsernijohtoa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on kokonaisuudessaan tuettava kaupunkikonsernin asettamia tavoitteita. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kaupungin yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kaupungin puolella kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja.

15. Kuntakonsernin tarkastus

Tilintarkastus

Kaupungin tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kaupungin tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen suureen lukumäärään tai muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä. Kaikkiin kaupungin tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä varten. Kaupunginhallitus nimeää tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokouksissa ja säätiöiden vuosikokouksissa tehtävää päätöstä varten.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutumisen ja kaupunkikonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

Sisäinen tarkastus

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

16. Ohjeen voimaantulo

Kaupunginvaltuusto hyväksyy konserniohjeen. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt x.x.2018 § X konserniohjeen. Konserniohje astuu voimaan lainvoiman saatuaan.